

Mária

Veríme, že Ježiš je pravdivý Boh, ktorý sa pre nás stal človekom. Jeho matka preto pre nás nemôže zostať nedôležitá. **Záleží však na tom, aby sme si o matke nášho Pána utvorili objektívny obraz** na základe jediných spoľahlivých zdrojov týkajúcich sa jej osoby – evanjelií a Skutkov apoštolov. V tomto článku **chceme ukázať, že si vážime vieru ženy, ktorá seba nazvala „služobnicou Pána“** (Lukáš 1:38), ale taktiež chceme vyjadriť **kritiku uctievania Márie**, ktorá nezodpovedá vôli Božej a ani vôli Jeho služobnice.

Mariam, matka Ježiša

Nová kapitola v Božej histórii ľudstva sa začala roku 7 alebo 8 pred Kr., keď dievčina menom Mariam¹ z galilejskej dediny Nazaret bola neočakávane postavená pred Božie povolanie, aby sa stala matkou Spasiteľa (Lukáš 1, 26–38). Mária povedala „áno“ úlohe, ktorou ju Boh poveril. Stala sa matkou Spasiteľa ľudstva, Ježiša, večného Slova, ktorý sa stal človekom. V jej synovi sa nekonečný Boh zjednotil v jednu osobu so stvorenou bytosťou.

Ako matka Mesiáša **musela od samého začiatku znášať Ježišovo poníženie.** Pri Jeho narodení nemala svoj domov (Lukáš 2:7) a onedlho po tejto udalosti musela so svojim mužom a dieťaťom utiecť do Egypta (Matúš 2:13–15).

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, bola nútená podriaďiť svoje materské city Ježišovmu vzťahu s Jeho večným Otcom (Lukáš 2:48–49):

A keď ho uvideli, užasli, a jeho matka mu povedala: Dieťa, čo si nám to tak urobil? Hľa, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou hľadali. A on im povedal: Čo to, že ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že musím byť vo veciach svojho Otca?

Pozrime sa na príbeh, ktorý sa odohral na začiatku Ježišovej verejnej činnosti (Ján 2:1–5):

A na tretí deň bola svadba v Galilejskej Káne, a bola tam matka Ježišova. A pozvaný bol na svadbu i Ježiš i jeho učeníci. A keď nedostačovalo víno, povedala matka Ježišova jemu: Nemajú vína. A Ježiš jej povedal: Čo mám s tebou, žena? Ešte neprišla moja hodina. Potom povedala jeho matka posluhovačom: Keby vám povedal čokoľvek, urobte!

Mária sa tu obracia na Ježiša s očakávaním, že nepríjemnú situáciu vyrieši. Napriek jej starostlivosti Ježišova odpoveď znie ako napomenutie. Výraz „Čo mám s tebou“² (doslovne v gréckom texte „τί έμοί καί σοί“) má semitský pôvod a používal sa na vyjadrenie nesúhlasu proti zásahu niekoho iného, alebo ešte silnejšie – ako jeho odmietnutie³.

Napr.: Tými istými slovami oslovili Ježiša aj ľudia, ktorí mali démona:

A keď vystúpil na zem, stretol sa s ním nejaký muž z toho mesta, ktorý mal démonov od dlhých čias a rúchom sa neodieval ani v dome nebýval, ale v hroboch. A keď uvidel Ježiša, skríkol a padol pred ním a povedal veľkým hlasom: Čo mám s tebou, Ježišu, Synu Najvyššieho Boha! Prosím ťa, žeby si ma netrápil! (Lukáš 8:27–28)

Z Ježišovej reakcie sa dá predpokladať, že v Máriinom postoji nebolo niečo celkom v poriadku. Možno chcela problém rýchlo vyriešiť a tým nejako rozhodnúť, čo má Ježiš urobiť. Mária Ježiša dobre poznala a mohla dôverovať, že urobí to, čo je najlepšie. Ježišova reakcia tiež ukazuje, že **Boh nie je závislý na akomkoľvek ľudskom zásahu, aby vyplnil Svoje plány. Mária napomenutie prijala a prenechala všetko ostatné Ježišovi.**

Jej slová: Urobte všetko, čo vám povie! (Ján 2:5) sú príkladom aj pre nás.

Mária musela znášať rozdelenie vo svojej vlastnej rodine, zapríčinené Ježišovým verejným vystúpením, keď o ňom vlastní príbuzní hovorili, že sa pomiatol (Marek 3:20-21. 31-35). Jej pokus o urovnávanie tohto napätia bol neúspešný, pretože **pre Ježiša boli duchovné vzťahy prednejšie než rodinné:**

On však odvetil tomu, čo mu to vravel: „Kto je moja matka a kto sú moji bratia?“ Rozhliadol sa po tých, čo sedeli okolo neho a povedal: „Hľa, moja matka a moji bratia. Lebo každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra i matka.“ (Matúš 12:48-50)

Nie vždy hneď všetkému rozumela. Napriek tomu, zostala Ježišovi verná až do Jeho smrti, kedy ju Ježiš zveril svojmu učeníkovi Jánovi a nie svojim (neveriacim) príbuzným⁴

A stály pri kríži Ježišom jeho matka a sestra jeho matky, Mária Kleofášova, a Mária Magdaléna. A keď videl Ježiš matku aj učeníka, ktorého miloval, že stojí tam, povedal svojej matke: Žena, hľa, tvoj syn! A potom povedal učeníkovi: Hľa, tvoja matka! A od tej hodiny ju vzal ten učeník k sebe. (Ján 19:25-27)

Ježiš starostlivo zveruje svoju matku Jánovi. Z textu nie je možné vyvodiť, že Ježiš chcel povedať, že Mária je duchovnou matkou všetkých veriacich.

Po zmŕtvychvstaní a nanebovstúpení Ježiša nachádzame Máriu medzi učeníkmi (Skutky 1:14). To je posledná správa, ktorú o nej vieme. Môžeme predpokladať, že zostala s Jánom po zvyšok svojho života, prispela k budovaniu cirkvi v pokore a zomrela ako verný učeník. **Zostávajúce kapitoly Skutkov a všetkých listov Nového Zákona⁵ už Máriu vôbec nezmieňujú. To ukazuje, že jej kresťania neprisudzovali výnimočné postavenie.**

Uctievanie Márie?

Čo mala Mária na mysli, keď povedala:

Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia. (Lukáš 1:48)

Nie je Mária blahoslavená tým istým spôsobom, ako to vyjadrila jej príbuzná Alžbeta?:

A blahoslavená je tá, ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán. (Lukáš 1:45)

Ježiš považoval každého veriaceho za blahoslaveného:

Blahoslavení tí, čo nevideli a uverili. (Ján 20:29)

V skutočnosti, Mária nasledovala príklad Lei, ktorá pri narodení Ašéra, predka jedného z dvanástich kmeňov Izraela, povedala:

To je pre mňa blaženosť! Blahoslaviť ma budú dcéry. (Genezis 30:13)

Význam narodenia Ježiša ďaleko prevyšuje význam narodenia patriarchu. Jeho narodenie je dôležité pre všetky pokolenia. Preto ľudia všetkých generácií majú dôvod sa radowať nad Máriinou vierou. Ale kresťania nemajú o nič väčší dôvod modliť sa k matke Mesiáša, ako nemali dcéry Izraela modliť sa k Lei. **Len Boh je hoden prijímania našich modlitieb!** Ani v slovách Márie, ani v žiadnej inej

pasáži Svätého Písma nenájdeme najmenší dôvod k uctievaniu Márie našimi modlitbami, alebo ju prosiť o príhovor. Biblia je plná modlitieb ale **všetky modlitby sú smerované k Bohu alebo k Ježišovi.** V Biblii nie je jediná modlitba smerovaná k ľudskej bytosti (k Mojžišovi, Abrahámovi, ani Štefanovi, ktorý bol ukameňovaný krátko po Ježišovej smrti...).

Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine Jemu budeš slúžiť. (Matúš 4:10)

Niektorí ľudia namietajú, že Máriu neuctievajú, len ju prosia, aby sa za nich prihovarila, podobne ako môžeme poprosiť akéhokoľvek kresťana, aby sa za nás modlil. Tento dôvod neobstojí, nie len pre absenciu biblického základu, ale aj preto, že **Mária medzi nami už nežije.** Hoci **žije v Božej prítomnosti** a je stále človekom. Nie je všadeprítomná. Hranica medzi týmto pomínutelným svetom a večným Božím svetom existovala tak v minulosti ako i dnes. Nasledujúci výrok o Abrahámovi a Izraelovi (Jákovovi), predkoch izraelského ľudu bol napísaný starozákonným prorokom . Tieto slová platia taktiež pre Máriu:

Veď ty si náš otec, lebo Abrahám o nás nevie a Izrael nás nepozná! Ty, Pane, si náš otec, máš meno: vykupiteľ náš pradávny. (Izaiáš 63:16)

Kto z učeníkov poznal Máriu lepšie ako Ján, ktorý sa o ňu staral po Ježišovej smrti? S najväčšou pravdepodobnosťou ju Ján prežil a dokončil všetky svoje spisy až po jej smrti. Keby bol Ján prosil o Máriin príhovor po jej smrti, mali by sme o tom nájsť stopy v novozákonných spisoch a v tradícii druhého storočia. V skutočnosti nenájdeme žiadnu zmienku o takejto praktike. Môžeme mať plnú dôveru k apoštolom, že by sa o takom dôležitom poznaní zmienili aj vo svojich listoch. Každý, kto má skutočnú úctu k Márii, bude nasledovať jej príklad a velebiť Pána a radovať sa v Bohu, jej Vykupiteľovi (Lukáš 1:46-47).

Mária - náš prostredník?

Biblia nám dáva veľmi jasné výpovede k otázke prostredníctva:

Lebo jeden je Boh a jeden prostredník medzi Bohom a ľuďmi - človek Kristus Ježiš. (1. list Timoteovi 2:5)

Preto môže naveky spasiť tých, ktorí skrze Neho prichádzajú k Bohu, lebo žije stále, aby sa za nich prihováral. (Hebrejom 7:25)

Mnohí formálne súhlasia s týmito výrokmi, ale napriek tomu robia Máriu „prostredníčkou k prostredníkovi“, ako pápež Lev XIII. prehlásil:

Ako žiadny človek neprichádza k Otcovi, len cez Syna, tak nikto neprichádza ku Kristovi, len cez Jeho Matku. /Octobri mense, Encyklika pápeža Leva XIII O ruženci (1891)

Myšlienka, že náš prístup k Ježišovi je možný len skrze Máriu (alebo aj skrze Máriu) popiera jedinečnosť Ježišovho prostredníctva.

Každý, kto si myslí, že Ježiš obzvlášť počúva svoju matku v skutočnosti popiera lásku Boha, ktorý sa obracia ku všetkým ľuďom bez ohľadu na osobu. Keď pristupujeme k Bohu s čistým postojom, On nás vypočuje. Keď takýto postoj nemáme, ani Mária nám nepomôže. Sám Ježiš nás volá, hovoriac:

Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním. Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu. Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké. (Matúš 11:28-30)

Všetko, čo mi dáva Otec, príde ku mne. A toho, kto prichádza ku mne, neodoženiem. (Ján 6:37)

Mária - bez hriechu?

Podľa svedectva Nového Zákona bol Ježiš bez hriechu:

Kto z vás ma usvedčí z hriechu? (Ján 8:46)

V súlade s prvými kresťanmi veríme, že Ježiš bol jediným človekom, ktorý mal právo túto vetu vysloviť.

Veď nemáme veľkňaza, ktorý by nemohol cítiť s našimi slabosťami; veď bol podobne skúšaný vo všetkom okrem hriechu. (Hebrejom 4:15)

Veď bolo aj vhodné, aby sme mali takého veľkňaza: svätého, nevinného, nepoškvrneného, ... (Hebrejom 7:26)

On sa nedopustil hriechu, ani lešť nebola v jeho ústach. (1. list Petrov 2:22)

Avšak o Márii nenájdeme žiadny podobný výrok v Biblii. Napriek tomu je anjelov pozdrav z Lukáša 1,28 zvyčajne citovaný, ako biblický dôkaz jej bezhriešnosti:

Zdravas , milosti plná, Pán s tebou.

Celé učenie o Máriinej bezhriešnosti sa zakladá na tomto výroku, „milosti plná“, ktorý je nesprávnym prekladom podľa verzie Vulgáty⁶ „gracia plena“. Avšak v originálnych gréckych textoch je napísané „kecharitómené“, čo v preklade znamená „milosťou obdarená“ (evanjelický preklad), alebo „obdarená milosťou“ (Roháčkov preklad). Čím chcel povedať, že dostala nezaslúžený dar porodiť mesiáša. Avšak o Štefanovi je naozaj napísané:

Štefan, plný milosti a sily, robil veľké divy a znamenia medzi ľuďom. (Skutky 6:8)

Tu je v gréckom origináli skutočne napísané „plérés cháritos“ = plný milosti. Napriek tomu nemôžeme hovoriť o Štefanovej bezhriešnosti, aj keď si vážime poslušnosť a oddanosť prvého mučeníka.

Cirkevní spisovatelia prvých storočí si tiež boli vedomí toho, že Mária zhrešila. Pozrime sa na komentár k Matúšovi 12:46-50 Jána Zlatoústeho:

V skutočnosti, to čo sa rozhodla urobiť bolo zo zbytočnej ješitnosti. Chcela totiž ukázať ľuďom, že má nad svojím synom moc a autoritu, nerozumejúc zatiaľ veľkú vec, o ktorú Mu išlo. Odtiaľ pochádzal jej nevhodný postoj. (Ján Zlatoústý, Homílie k Matúšovi, homília 44)

I keď s interpretáciou Jána Zlatoústeho celkom nesúhlasíme, napriek tomu jeho príklad ukazuje, že pre tohto katolíckeho svätca zo 4. storočia nebola Máriina bezhriešnosť dogmou.

V jednote s **Klementom Alexandrijským** vyznávame:

...a preto tiež On jediný je sudca, pretože On jediný je bezhriešny. (Klement Alexandrijský, Paedagogus I,4,2)

Mária - matka Božia?

Koncil v Efeze (rok 431) vytvoril výraz „theotokos“ (Bohorodička). Toto označenie je správne, pretože ten, ktorý sa jej narodil, je pravdivým Bohom a pravdivým človekom. Samozrejme je jasné, že večný Stvoriteľ vesmíru je bez akéhokoľvek pôvodu. Je pre Neho nemožné mať otca alebo matku.

Pavol v liste Korintňanom píše:

...nikdy by neboli ukrižovali Pána slávy... (1. Korintňanom 2:8),

čo v dôsledku znamená, že ukrižovali Boha (Pán slávy = Boh). Podobne aj my môžeme povedať, že Mária porodila Boha. Termín theotokos sa týka Ježišovej prirodzenosti, a nie Márie. V podstate biblické, ale nesprávne zdôrazňované učenie Efezského koncilu viedlo k silnému dôrazu na nebiblické **vzývanie Márie**. V tej dobe bolo obrovské množstvo pohanov začlenených do cirkvi. To malo za dôsledok, že pohanský kult bohyně matky (Magna Mater) s ktorým sa Pavol stretol už v Efeze (Skutky 19:23-40), bol nakoniec akceptovaný do radov kresťanstva.

Výraz „Bohorodička“ (alebo ešte viac zjednodušene: „Matka Božia“) je zvyčajne zle chápaný. V mnohých predstava matky vyvoláva emócie. „Nebeský Otec“ prijíma „Nebeskú Matku“ k svojmu boku. Mária je týmto titulom povýšená na úroveň Boha. Mnohé modlitby katolíkov smerujú ku „Kráľovnej Nebies“. Tento titul bol v Starom Zákone použitý len v negatívnom význame (porovnaj s Jeremiášom 7:18).

Katolíckou cirkvou oficiálne uznané zjavenie, že „Mária má zadržiavať trestajúcu ruku svojho Syna“, vyjadruje, že Mária je v skutočnosti milosrdnejšia ako Boh. (Výrok „Márie“ v La Salette.)

Biblia hovorí o Bohu, ktorý nie je od nás ďaleko:

...aby hľadali Boha, ak by Ho dajako nahmatali a našli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. Lebo v Ňom žijeme, hýbeme sa a sme... (Skutky 17:27-28)

Božie milosrdenstvo a blízkosť môžeme vidieť z mnohých pasáží v Biblii. Niekedy je Boh porovnaný s matkou:

Či zabudne žena na svoje nemlúvna a nemá zľutovania nad plodom svojho lona? I keby ona zabudla, ja nezabudnem na teba. (Izaiáš 49:15)

Ako keď niekoho teší matka, tak vás budem ja tešiť... (Izaiáš 66:13)

Chceme slúžiť Jemu samému, ktorý je pre nás aj otcom aj matkou. Chceme slúžiť Jemu, nášmu jedinému Bohu a Spasiteľovi, tak ako to robila aj Mária v spoločenstve učeníkov Ježiša.

Poznámky

1. Na mnohých miestach Nového zákona, (napr. Lukáš 1:27.30.34...) je Mária nazvaná „Mariam“. Hebrejská forma jej mena bola „Miriam“. Vo svojom aramejskom materinskom jazyku sa volala „Mariam“. Túto (pôvodnú) verziu jej mena uvádzame s cieľom ukázať Máriu ako historickú osobu.
2. Citát je z prekladu Prof. J. Roháčka, Slov. bibl. spoločnosť, 1998. Táto verzia najvernejšie prekladá grécke „τί ἐμοί καί σοί“.
3. Vysvetlenie k Jánovi 2:4 je prevzaté z oficiálneho katolíckeho prekladu : DARTON, LONGMAN, TODD : The New Jerusalem Bible
4. „Bratia Ježiša“ boli pravdepodobne jeho bratranci. Na hlbšie skúmanie danej otázky nie je v

tomto pojednaní priestor.

5. Galatským 4:4 „narodeného zo ženy“ nemôže byť chápané ako zvláštna zmienka o Márii. Pavol chcel zdôrazniť plnosť vtelenia Božieho Syna.
6. Latinský preklad Biblie cirkevného otca Hieronýma zo 4 storočia

© 2011 www.krestania.info - Všetky práva vyhradené.

Uvedené biblické pasáže sú prevzaté z prekladov: Preklad prof. Jozefa Roháčka © 1936 - 1969, Evanjelický preklad © 1995 - podľa prekladu redakčnej komisie Slovenskej evanjelickej cirkvi a.v. v SR a Katolícky preklad © 1968 Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Rím, b. t. 1968.

Články zverejnené na týchto webových stránkach alebo ich časti môžu byť použité v nezmenenej forme pre súkromné účely. Publikovanie alebo použitie týchto dokumentov v akejkoľvek inej forme alebo pre akýkoľvek iný účel podlieha nášmu súhlasu. Webová stránka môže obsahovať odkazy na internetové stránky tretej strany. Ich zverejnenie neznamena, že ich obsah schvaľujeme, prijímame alebo s ním súhlasíme.

posledná aktualizácia: 21.11.2011